

Keskustelukahvila: Aikuisten palveluiden nykytila

11.2.2013

Kevään kahvilatapaamisissa (Klubitalolla, Kansankatu 2) maanantaisin klo 18:00–20:00 teemana on Rovaniemen kaupungin uuden ajan sosiaali-, terveys- ja päivähoitopalvelut -ohjelman kansalais- ja asiakasosallistumisosuus.

Etenemme ikäryhmittäin: kerran kuukaudessa käsitellään lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluja, aikuisten palveluja sekä ikäihmisten palveluja. Helmikuussa tarkastellaan palvelujen nykytilaa, maaliskuussa pohdimme toisin tekemisen tapoja ja huhtikuussa esitämme ratkaisuehdotuksiamme.

Kahvilatapaamisessa maanantaina 11.2.2013 vuorossa oli aikuisten palveluiden nykytilan pohtiminen. Teemoina oli lääkinnällinen kuntoutus, ammatillinen kuntoutus, päihde- ja mielenterveyskuntoutus sekä sosiaalinen kuntoutus. Läsnä kahvilassa oli arviolta 30–35 henkilöä, jotka koostuivat palveluiden käyttäjistä, kuntalaisista, alan työntekijöistä sekä sosiaalityön opiskelijoista.

Lääkinnällinen kuntoutus

Nykytilanteessa hyvää

Lääkinnällisessä kuntoutuksessa palvelu on koettu hyväksi, erityisesti apuvälineiden osalta. Kuntoutuksen piiriin päästyään, kuntoutus on ollut tehokasta ja apu omiin asioihin on saatu. Lääkinnällisen kuntoutuksen palveluita on useanlaisia. Lisäksi koetaan, että lääkinnällisen kuntoutuksen parissa työskentelevien ammattiryhmien koulutus on riittävää Rovaniemellä.

Kehitettävää

Hyvin monen kehittämisidean taustalta löytyi yhteisenä nimittäjänä lääkinnällisen kuntoutuksen tiedotuksen vähäisyys. Keskusteluissa pohdittiin, että tiedotusta voitaisiin lisätä esimerkiksi työntekijöiden ja järjestöjen kautta. Tiedotuksen heikon luonteen vuoksi keskusteluista välittyi

myös eräänlainen ohjaus- ja neuvontapalveluiden alikäyttö. Ihmisillä ei ollut tietoa siitä, että he olisivat olleet oikeutettuja neuvontakäyntiin, vaikka itse lääkinnällisen kuntoutuksen kriteerit eivät olisikaan täyttyneet. Kuntoutuksen kriteereiden nähtävillä olemista pohdittiin myös, löytyvätkö ne esimerkiksi netistä tai jostain muualta? Kriteerit saivat löytyä muualtakin kuin netistä. Kysymyksiä herätti myös vähävaraisten henkilöiden kuntoutuksen rahoitus heidän kohdalla, jotka tarvitsevat kuntoutusta, mutta eivät kuitenkaan täytä kriteereitä. Asiakkaiden näkökulmasta kriteerit kuntoutukseen pääsemiselle ovat tiukkoja.

Kehitettävää löytyi myös kuntoutuksen näkökulman mukana olemisesta kaikessa terveydenhuollossa. Lisäksi toivotaan, että Lapin kuntoutuksen geriatrista osaamista hyödynnettäisiin. Henkilökohtaisten kuntoutussuunnitelmien ajantasaisuus herätti myös kysymyksiä. Kuntoutusohjaajaa kaivataan myös. Asiakkaan kokonaisvaltaisessa kuntoutuksessa olisi myös kehitettävää. Esimerkiksi, jos asiakas on kuntoutettavana kätensä takia, niin varpaitakin voisi vilkaista. Keskusteltiin myös siitä, että asiakas todellakin tulisi kuulluksi ja kohdatuksi.

Äännet kehittämisen puolesta

15 Kuntoutuksen näkökulman tulisi olla mukana kaikessa terveydenhuollossa

4 Tiedotus työntekijöiden ja järjestöjen kautta

3 Asiakas tulisi kuulluksi ja kohdatuksi

2 Kysymys vähävaraisten kuntoutuksen rahoituksesta, kun he eivät täytä kuntoutuksen kriteereitä

Ammatillinen kuntoutus

Nykytilanteessa hyvää

Ammatillisessa kuntoutuksessa toimivaksi tällä hetkellä koetaan toimijoiden ja palveluiden runsaus sekä toimijoiden osaamistaso. Alle 25 – vuotiaille tarkoitettu Kohti työelämää – kurssi on koettu toimivaksi. Palveluiden tuottajat/toimijat tunnetaan kohtuullisen hyvin. Palvelu on hyvää, mutta nuoret tarvitsevat kuitenkin tukea asioiden kanssa. Toimeentulo koetaan riittäväksi kuntoutuksen aikana.

Kehitettävää

Tieto koettiin olevan hajallaan ja tästä syystä toivottiinkin jonkinlaista palvelutarjontaa ja informaation keskittämistä. Lainsäädäntöäkin tulisi kehittää. Kelan käsittelyajat koetaan liian pitkiä ja esimerkiksi matkakorvaukset tulevat liian hitaasti. Kuntoutuksen prosessi lähtee hitaasti liikkeelle ja siihen sisältyy paljon odottamista, jolloin kuntoutukselle otollinen aika voi mennä ohitse. Lisäksi kuntoutusprosessia ei koeta riittävän yhtenäiseksi. Viranomaisia on paljon ja tästä johtuen asiakas joutuu käymään useassa eri paikassa. Kritiikkiä saa myös kuntoutuksen liian tiukat raamit sen suhteen, mitä kuntoutukseen kuuluu ja mitä ei. Tähän toivotaan joustovaraa.

Asiakkaan kuntoutustarpeen kokonaisarvio liittyen siihen, mitä kuntoutusta asiakas tarvitsee, nähdään yhtenä kehittämiskohteena. Arvio kuntoutuksen tarpeesta saisi olla laajempi. Lisäksi kuntoutuksen toivottaisiin olevan enemmän asiakkaan tarpeista lähtevää. Epäoikeudenmukaiseksi koetaan se, että työsuhteessa olevat ja työttömät ovat eriarvoisessa asemassa kuntoutuksen saamisessa. Palveluohjausta tulisi kehittää systemaattisempaan suuntaan. Byrokratiaa saisi olla vähemmän ja vertaistukea enemmän.

Äänet kehittämisen puolesta

- 6 Tiedon hajanaisuus → palvelutarjotin
- 6 Palveluohjauksen systemaattisuuden puute
- 5 Kuntoutusprosessi ei ole riittävän yhtenäinen
- 3 Vertaistuki
- 2 Työttömien ja työsuhteessa olevien eriarvoisuus
- 2 Riittävän laaja arviointi
- 1 Liian tiukat raamit
- 1 Prosessin hidas alku ja odottamisen suuri määrä

Päihde- ja mielenterveyskuntoutus

Nykytilanteessa hyvää

Hoitoon ohjausprosessi A-klinikalle muun muassa työterveyshuollosta koetaan toimivaksi. Päiväkeskus koetaan turvasatamaksi. Keskuksesta on hyvää yhteistyötä A-klinikalle ja mielenterveystoimistolle. Jokkatuvan tukiasuminen koetaan erityisen hyvänä, koska se antaa mahdollisuuden itsenäiseen asumiseen tuettuna. Myös päihdepalveluiden tukiasuminen saa kiitosta. Lisäksi Jokkatuvan intensiiviryhmä ja yleisesti psykoterapia koetaan hyviksi asioiksi. Balanssin, AA-kerhon ja Klubitalon toiminta on hyvää. Rovaniemen alueella positiivista on palveluiden laaja kirjo. Mielenterveystoimistolta on positiivisia kokemuksia, asiakasta kuullaan ja apua annetaan. Lisäksi mielenterveysyksikön uudesta neuvontapuhelimesta on saanut apua ja tukea.

Kehitettävää

Ikäihmisten lisääntyneet päihdeongelmat herättivät keskustelua. Kasvavaan ongelmaan tulisi löytyä jotain ratkaisuja. Esimerkiksi nuorten päihdekuntoutujien osalta on huomattu, että heille ei löydy sopivia kuntouttavia aktiviteetteja. Sopivien ja kiinnostavien aktiviteettien löytyminen ei koske ainoastaan nuoria vaan kaiken ikäisiä. Mielekkään toiminnan löytyminen elämään koettiin

tärkeänä. Päihdepuolen ryhmätoiminnassa on kehittämisen varaa. Kolmannen sektorin osalta toivottiin yhteistyön kehittämistä, koska toimijat eivät välttämättä ole tietoisia toistensa toiminnoista (toimintojen päällekkäisyys mahdollista). Rovaniemellä ei ole saatavilla neuropsykiatrista kuntoutusta, tulisiko sitä saada? Työntekijöiden näkökulmasta lääkinnällisen kuntoutuksen ja päihde- ja mielenterveyskuntoutuksen välisiä suhteita tulisi selkeyttää.

Tiedottaminen nousi päihde- ja mielenterveyskuntoutuksenkin yhteydessä kehittämisen kohteeksi. Eri toimijoista tulisi tiedottaa tehokkaammin ja jonkinlainen palvelutarjotin olisi tarpeen. Kokemusten mukaan tietoa kaivataan erityisesti lisää mielenterveyteen liittyvistä sairauksista ja häiriöistä ja niiden vaikutuksista elämään, sairauksien hoidoista ja siitä, mistä ja miten apua saa. Tiedottaminen saattaisi muuttaa asenteita, jolloin kynnys hakea apua puolestaan laskisi. Asennemuutokseen vaikuttaisi myös mielenterveys- ja päihdeasioiden huomioiminen kaikessa toiminnassa.

Äänet kehittämisen puolesta

7 Eri-ikäisille kiinnostavia aktiviteettejä

7 Eri toimijoista tiedottaminen → Palvelutarjotin

6 Tiedottaminen sairauksista ja hoidoista. Mistä ja miten apua saa? Muuttamalla asenteita madalletaan avun hakemisen kynnystä.

3 Päihde- ja mielenterveydellisten asioiden huomioiminen kaikessa toiminnassa

3 Päihdepuolen ryhmätoiminta

2 Neuropsykiatrinen kuntoutus?

1 Ikäihmisten päihdeongelmien lisääntyminen

Sosiaalinen kuntoutus

Nykytilanteessa hyvää

Työvoimapalvelukeskuksen (TYP) työhön kuntouttaminen ja viranomaisten yhteistyö toimii. Työhönvalmennus toimii hyvin hankkeiden kautta, erityisesti mainittiin MONET- kuntahanke. Osallisuuden vahvistaminen järjestöjen, kuten Balanssin toimesta koetaan hyväksi. Asiakkaat kokevat, että heidän taloudellinen tilanteensa sekä yksilöllisyys huomioidaan riittävästi. Mielenterveyskuntoutujien osalta palvelut sekä kuntoutuksen seuranta toimivat hyvin. Lisäksi asumisen eri portaat on hyvä asia.

Kehitettävää

Sosiaalisessa kuntoutuksessa verkostomaisen työskentelyn ja ympäristön, asuinalueiden sekä luonnollisten verkostojen huomioiminen vaatisi kehittämistä. Kaupunkisuunnitteluun ja yhteisölliseen asumiseen tulisi paneutua. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden toimiminen yhdessä vaatisi selkiyttämistä. Kehittämistä nähdään myös kuntoutuksen seurannassa ja vastuukysymyksissä. Kuntoutuksen tulisi myös olla riittävän pitkäkestoista.

Päihdepalveluihin tarvittaisiin portaallisia asumispalveluita. Sosiaaliseen kuntoutukseen kaivataan toiminnallisuutta sekä palvelukokonaisuuksien palveluohjausta. Huolta herättää myös vailla järjestöjen tukea olevien asiakkaiden osallisuus. Toimintakyvyn arvioinnissa nähdään kehitettävää. Lisäksi toivotaan yhden luukun palveluita eli palveluiden kokonaisvaltaisuutta.

Äänet kehittämisen puolesta

- 8 Palveluiden palvelukokonaisuuksien ohjaus
- 5 Yhden luukun palvelut
- 5 Kuntoutumisen seuranta
- 4 Luonnollisten verkostojen huomioiminen
- 2 Toimintakyvyn arviointi
- 1 Portaattomat asumispalvelut myös päihdepalveluihin
- 1 Asumisen ja ympäristön huomioiminen

Seuraavan kerran aikuisten palveluita käsitellään keskustelukahvilassa maanantaina 18.3.2013 kello 18:00–20:00.

